

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

Apare DUMINECA

<p>Prețul Abonamentului : Pentru Austro-Ungaria pe an . . 10 coroane „ „ „ „ pe 1/2 an . 5 „ „ „ „ „ „ și străinătate pe an . 14 franci „ „ „ „ „ „ pe 1/2 an 7 „</p>	<p>Prețul inserțiunilor : Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte, 6 cor., până la 200 de cuvinte, 8 cor., de aci în sus 10 cor.</p>	<p>Correspondințele se adresează redacțiunii „FOAIA DIECESANĂ“; eară banii de prenumerațiune și inserțiuni la ADMINISTRAȚIA Librăriei și Tipografiei diecesane în Caransebeș</p>
--	--	---

Cuvânt

la ziua Nascerei Mântuitorului

Căci am văzut, steaua lui la răsărit și am venit ca să ne închinăm lui. Mat. 2, 2.

Iubiților creștini!

Mult s'au încercat oamenii înainte de venirea Domnului nostru Isus Cristos, ca să aștepte adevărul credinței, pentru ca să scape de rătăcire și să câștige pacea sufletului. Cei mai învățați ai timpului aceluia au voit să pătrundă cu mintea lor și să aducă la lumină ori-ce li-se părea ascuns și întunecat, ba să apucau să deslege problemele cele mai grele, adevărat începutul, ținta și capătul vieții omului.

Dar' pe cât de luminați au fost. înțelepții timpului aceluia în privința științelor lumesci, pe atâta de întunecată le era și le rămânea mintea, când se încercau a afla o legătură între cele ceresci și cele pământesci, între Dumnezeu și om, între făcătorul și făptura.

Pe terenul acesta n'au ajuns ei la nimic alta, decât la fantome și inchipuiri, la nimic alta, decât la presimțiri întunecate și visuri deșerte, cari se răsturnau îndată ce se arăta o idee, o practică nouă. Deci tot-de-una a fost urma cercărilor și productelor lor una și aceeași, adevărat convingerea, că de sus trebuie să vină lumina, care să-i lumineze pe oameni, de sus, adevărat dela o ființă mai înaltă.

Și aceea lumină, pe care au prezis-o prorocii cu mii de ani mai înainte, aceea ființă, pe care au acceptat-o învățații și filosofi cu nerăbdare, aceea s'a arătat astăzi cu nascerea Domnului nostru Isus Cristos.

De nascerea Domnului nostru Isus Cristos s'au bucurat îngerii în ceriu și au cântat: „Mărire întru cei de sus lui Dzeu, și pre pământ pace, între oameni buna-voire.“

De nascerea lui au săltat inimile filosofilor dela răsărit, cari, urmând stelei, ce li-s'a arătat, a venit la peșteră în Vitleem, de s'au închinat lui.

Ei s'au închinat ca unui împărat, pentru-că Cristos este împăratul împăraților; s'au închinat ca unui înțelept, pentru-că Cristos este înțelepciunea înțelepciunilor; s'au închinat ca lui Dzeu, pentru-că Cristos este Fiul lui Dzeu, cel ce a fost prezis de proroci, că va veni și va mântui genul omenesc.

În toate bisericile drept-măritoare resună astăzi clopotele, chemând credincioșii la serviciu dumnezeesc și întempinându-i cu scirea îmbucurătoare, că Cristos s'a născut; în toate bisericile ard lumini numărate, drept semn, că lumina cea adevărată și deplină s'a coborât astăzi pe pământ în Vitleemul Iudeii.

Astăzi s'a născut Cristos Mântuitorul lumii, carele a străbătut și a resfirat nourii cei groși ai nesciinței omenesci, scuturând de pe cerbicele nostru jugul cel tiran al păcatului; astăzi s'au născut Cristos, carele a limpezit sufletul nostru, ușurându-i sborul la ceriu; astăzi s'a născut Cristos, carele cu introducerea învățătorei sale celei adevărate a surpat credința cea nebună a păgânilor, Cristos carele a lămurit porunca iubirii către aproapele și a spart păretele, ce despărța pre avut de sêrac, pre jidov de păgân, făcându-i pre toți asemenea.

Acestui prunc Cristos veniți, iubiților, să i-ne închinăm; acestui prunc Cristos veniți, să-i arătăm iubirea noastră; iubire din toată inima, din tot cugetul și din tot sufletul nostru.

Filosofii dela răsărit au făcut cale lungă, cale grea, până ce au ajuns la Vitleem, locul născerii lui Cristos. Și noi postind am acceptat nascerea lui Crissos.

Filosofii dela răsărit, venind la Vitleem să se închine au adus daruri, aur, smirnă și tămâie. Dar nici nouă ca creștini și închinători adevărați ai lui

Cristos, nu ni se șede a ne apropia astăzi de născerea lui cu inimă deșartă.

Filosofii au adus aur, ear noi s'e-i aducem credință tare și neclătită întrênsul și în toate câte le-a lucrat pentru mântuirea noastră.

Fără de credință nu ne putem mântui, după credința întrênsul ne numim creștini, adecă închinători ai lui Cristos. Deci dacă nu i-am aduce noi astăzi credința în semn de adorare, apoi ar fi deșert numele nostru de creștin.

Filosofii i-au adus smirnă, noi s'e-i aducem rugăciuni de mulțămire, nu cu buze reci, ci cu inimă ferbinte, căci așa i-se cade creștinului, carele-i mulțămît cu starea-i de creștin, câștigată numai prin Cristos Isus.

Filosofii dela răsărit i-au adus tămăie, ear noi s'e-i aducem fapte bune. Numele de creștin fără de fapte bune este iară deșert, este ca un vas rêsunătoriu, carele nu conține nimic.

Deci credință tare și neclătită, rugăciuni de mulțămire și fapte bune, aceste sunt, iubiților, lucrurile, cari le cere dela noi astăzi pruncul din Vitleem. Numai cu acestea în inimă putem s'e ne apropiem de icoana născerii lui Cristos.

Numai cu credință, numai cu rugăciuni de mulțămire, numai într' armați cu tot felul de fapte bune ne putem rēdica voacea și zice: „Născerea ta, Cristoase Domnezeul nostru, răsărit-a lumii lumina cunoștinței, că întru tine cei-ce s'e închinau stelelor, dela stea s'au invētat, s'e se închine ție soarelui dreptății, și s'e te cunoască pre tine răsăritul cel de sus, Doamne, mărire ție.“ Amin.

Studiu

despre Celți și numele de localități

Dedicație P. S. S. Domnului Episcop NICOLAE POPEA

(Continuare)

Ar fi destul atâta, dar' acest material literariu fiind nou, trebuie s'e demustru. Precum la alte rēdăcini, așa și aci arēt, că formele ad, ed, id, od, ud, apoi d trecēnd în t, at, et, it, ot, ut, și toate cele iotizate și cele cu j, înseamnă deal, și ca s'e nu-mi lungesc scrierea prea tare pe viitoriu numai unele localități le voi spune, că unde zac, iară altele le citez numai pentru formele numelor.

Adula numele celtic, Adulas numele latin a muntelui Gotthord în Alpi, din ad deal, ul mare, la loc. Adel deal lângă Bern, el=al nalt. Iaderberg, er=nalt. Iad în comit. Biorului, deal, rtu și sat. Edelberg, Edelbühl, Ieddberg, Iedersberg. Jidela deal în Persia de 15000 urue de fnalt; id deal, el mare (I 159). În România Edu și Eduț, dar' pozițiunea nu-i descrisă, însă nu dela iedul caprei. Edinburg, Edom sau Idumăa o țară muntoasă în Palestina. Edonia țară la muntele Angita. Idarwald, ar=nalt; aci părăul Iedraha, ed deal, er mare, aha apă. Odersberg, Oderberg, Uddeholm în Șvedia; Iudeia țară muntoasă în Palestina; ud deal și iotisul

îud, unii așa răspund, iud=jidov; eia țară teren, deci Iudeia teren la deal, Iudenburg în Stiria pe deal de 734 m. nu pentru că Jidanii ar fi zidit cetatea, ci pentru că Iuden înseamnă deal mic, sau loc la deal. Iuda pădure, Iudeni sat în România, nu dela numele Jidanilor ci dela ud nalt, deal.

Aetolia o țară muntoasă în Grecia, aet deal, ol mare, ia țară. La Celți aith deal, și nalt, aithe delime și nălțime. Acesta e unicul cuvēt celtic, din care s'au născut toate formele din acest articol constatate prin scrutatorii și esplicătorii numelor locale. În România e Etulie, sat, după litere se vede identic cu Aetolia, dar' pozițiunea nu-i descrisă. Aettenbühl deal, en e diminutiv Aitne sau Aetna, muntele vomătoriu de foc în Sicilia; ne=na înseamnă loc, teren. Athena capitala Greciei, întru adevăr zace pe dealuri mici; ath deal, en mic, a din na, loc. O esplicare am aflat din aidhe (de unde aedes casă la Latini) și en diminutiv, adecă: căsuță, dar' asta nu e de primit. Aetenberg azi Attenberg în Bavaria. Atabryon deal pe insula Rhodos, acf ata înseamnă nalt, pentru că bry (=bar) e deal și on loc, Atlas munte, Athos la Ioni Athon munte. Eitenberg, Eiterberg, Ettenberg, Etterberg, Iettenbühel, Iettenburg. Din forma Ietten e Jitin. Iton în Thessalia, Itone în Italia. Ithberg un șir de dealuri, Oeta și Oite deal în Thassalia, Oetzberg, Otzenburg. Iotunfjelde munți gigantici în Norvegia. Ottingia un teren în Flandria. Utznaberg în Șvițera, aitna. Iüterbogh, ut deal; er mare, bogh, buach spate.

După aceste lămuriri s'e mai vedem unele nume locale din România. Jideni, Jidesci sate, Jidostița părău și sat, Jidov, vale. Odobesci, un șir mare de dealuri în jud. Putna. Rēu nume pentru dealuri, căci în esci e suffix pentru nume de sat. Od înseamnă deal, ob din ba va prejur, teren; deci numele terenului cu dealuri ar trebui s'e fie Odha, sau Odva, iară pentru pronunțiere mai ușoară, Odoba, Odova, unde o din mijloc e literă legătoare, și aceasta de regulă e egală cu aceea din rēdăcină cum e p. e. Odova lângă Buzēu. Odvoș părău și sat în com. Aradului, lângă Mureș. Od deal, v din va teren, iș oș apă; la Magiari și Otvos. Am fost acolo cu vr'o 35 de ani mai nainte. Otășău părău în jud. Vâlce. Ot deal, aș apă; au în multe nume e din abh, apă, ca în părău. Odorin sat în com. Sepeș, din od deal, or nalt, anume ar, dar' pentru vocala o din rēdăcină, or, și în loc. Oțul deal în jud. Argeș, Itu sat, Valea Itului etc. Când eram în Oravița am cunoscut săteni cu numele Itu, din it deal, u, om, deci delean. Dar când vom începe de a scruta înțelesul și a numelor familiare romane. Ah! ce tesaur limbistic și istoric zace și în aceste! Dar' s'e află și nume aspirate. Hedylion delime în Phokis, Hedonii popor în Thracia. Hetioneia o întăritură în Grecia Hetis loc în Laconia etc. Așa la noi cele cu had, hat etc.

În Ungaria s'e află numele locale: Zzedan patak, patak înseamnă părău; deci Zzedan purcede din jed, deal și an apă. Zzedény (jed-en deluț sau loc la deal); Zsid, Zsida (ar trebui doi d, unul din da, loc) Zsidahegy, auzi și aci dealul Jid. Jdioara sat [va fi acolo și părău] în comit. Caraș, la Magiari Zsidó-vár, adecă cetatea Jidovilor.

Cum se înșală. Am trecut pe acolo, și acolo sunt delușoare. Jidovin sat în com. Caraș din jid deal, va=av, ov teren în loc locuință. Zsitfa și Zsitva sate în Ungaria; iată aci acel va, identic cu fa, cu ba. Cu câțiva ani mai înainte am cetit o scriere, în carea pe bașa numirilor locale se argumenta, că încă în secolul prim au fost Jidovi în Dacia, și ca de buna-samă au venit aci, când Titus a risipit Ierusalimul. Vezi Doamne! și ei vreu să fie aci, vechi locuitori.

Lișava san Ilișava

Ilișava, sau Ilișaua, iară precum zic străinii, Lișava e un rîu, ce isvoresae din dealuri și trece prin mijlocul satului Măidan. Este Ilișava mare și mică. În Geogr. Welt-Lexicon, stațiunea drumului de fer, la acest rîu e scrisă Lissava. Îndată ce numele înseamnă un părau, un rîu o apă, și în nume se află: ava, e apriat că ava înseamnă apă, din celticul abha, precum s'a demonstrat încă la Chil-ava, Chilavița, și la Ivana etc. Rîurile, pârăiele, ce curg din dealuri, de regulă înseamnă: apă de deal, deși nu poartă numele dealului, sau înseamnă apă mică.

Ni rămâne dară de a explica iliș respective liș sau liss. Lișava trebuie să însemne apă de deal, și în urmare liș liss fuseamnă deal; așa și e; dar' fiindcă lis are mai multe înțelese, trebuie să le spun și aceste.

1. Lis purcede din li mic și ais sau eas apă (ce s'a mai arătat, și vezi și la Glades, Ogaș) și astfel înseamnă chiar apă mică, părau; dar' în nume, ava înseamnă deja apă, în urmare lis aci, nu poate însemna părau. Se află și nume duplicate, dar acele sunt de regulă dela alt popor, venit mai târziu, p. e. cum e Montberg sau Achbach. Lyssos în anticitate părau în Gallia, unde os e sufix latin superflu; Lissy azi rîu în Irlanda din li mic, ais apă; în anticitate, Madonus, azi un Lys în Belgia, și altul la graniță întră Belgia și Francia, Lisle or. în Francia la pârăul Tarn, lis apă mică, le loc, ce l'am arătat în Fărle. Leslie sat în Scoția, la apă, les=lais apă mică, lie=le, loc.

2. Lis purcede din li mic și aith deal, aithe nălțime, dar' t a trecut în s și de aci încă în anticitate au fost ais, ce a însemnat deal, nalt, nălțime, deci lis, lais, les etc. înseamnă deal mic, fusă s'a desvălit de înseamnă deal, munte, vîrf de deal. Numele locale sunt probă așa de mare, încât și cel mai neinițiat, să convinge. Lyskam e un vîrf de munte de 4538 m. de nalt în Svițera, în grupa munților Rosa. Kam înseamnă coamă, lys deal munte. Valea muntelui la Italiani Val de Lys, la Germani Lysthal. Sus în Carpați spre Galiția sunt munții Beschizi. Aci e un deal ce se scrie. Lissa-Hora și Lysa-Gora. Hor și gor forme slavice pentru deal, și acestea încă demustă, lys înseamnă deal, și că Slavii au venit mai târziu, precum, că ei au adaus hor și gor, cătră numele celtic, ca Nemții Berg (deal), p. e. Lisberg deal în Bavaria, Liszberg, deal în Hessen. W. Obermüller la Lysa-gora zice, că aci lys, e celticul los sau lus, ce înseamnă: vîrf.

3. Llys la Găllici a însemnat cetate, loc întărit pe deal. Aci ne întălmim iară cu o analogie frumoasă; precum e ar și arx, berg și burg, dail și daile, așa stă lys și llys de aci la Găllici lios și llios s'a numit și curtea, ce asemenea e îngrădită, prin gard întărită. În Francia se află: Lisburg; burg arată, că lis aci înseamnă cetate.

Dr. At. Marienescu.

(Va urma)

Raportul

Reuniunii învățătorilor români gr. or. dela școalele confesionale din diecesa Caransebeșului. La iubileul de 25 ani.

De Ioan Marcu.

După întărirea statutului avînd reuniunea a se constitui definitiv și a-și începe activitatea, spre acest scop a fost convocată adunarea generală constituantă, ear învățătorii, prin cerculariul Ven. Consistoriu diecesan ddto 17 Septemvrie 1869 Nru 186 au fost îndatorați a lua parte la adunare.

În acea adunare s'a constituit reuniunea definitiv alegînd de președinte pe învățătorul *Vasile Nicolescu*, de vicepreședinte pe *Ioan Oprea*, învățătoriu în Ezeriș, de notariu pe învățătoriu *Stefan Lipovan* și de cassariu pe *Constantin Popoviciu*, învățătoriu în Jidioara, toți funcționarii din protopresbiteratul Logojului, și un comitet de 12 învățători din celelalte protopresbiterate ale diecesei.

Învățătorii de pe acel timp, dintră cari azi numai o parte se mai află în viață, îmbrățișînd cu căldură idea înființării reuniunii în înțelesul §. 3 din statute, și în urmarea ordinațiunei Ven. Consistoriu, toți s'au înscris ca membri ordinari pe un period de trei ani. După cartea principală din acel timp se vede că s'au înscris ca atari în

tractul Caransebeșului	18	învățători,
"	Logojului	32
"	Făgetului	36
"	Jebelului	28
"	Bisericii albe	27
"	Ciacovei	11
"	Oraviței	37
"	Vêrsêțului	18
La olaltă	197	învățători
membri fondatori	5	"
membrii ajutători	20	"
preste tot	222	de membri.

Cu ocașiunea înființării respective a constituirii reuniunii fericitul Episcop Ioan Popasu ca primul fondatoriu al Reuniunii a donat pe sama Reuniunii 200 fl.

Nemuritoriul Archiepiscop și metropolit *Andrei Baron de Șaguna* a donat Reuniunii 100 fl. Neguțătoriu din Logoj Domnul Constantin Udria, pe atunci director școlariu în Logoj, și de atunci până în ziua de azi numit tata școlariilor și al sêracilor, pentru ostenelele și jertfele ce le aduce în fie-care an, adunînd oferte be-

nevole și provăzând pe școlarii sēraci cu îmbrăcăminte la sērbătorile Crăciunului în fie-care an, acest marinos amic al școalelor au donat 100 fl. pe sama Reuniunii.

Fiind acum Reuniunea organizată și-a început activitatea cu anul 1870, a continuat-o în anii 1871 și 1872 adecă un period de trei ani.

Lipsind protocoalele ședințelor de comitet, după memoria celor cari au fost activi ca membri ai reuniunii și după două protocoale ale adunărilor generale din anii 1871 și 1872 (protocolul adunării generale din 1870 lipsește) aflăm, că în adunarea generală din 1870 ținută în Oravița veteranul învățătoriu *Iosif Novac* din Oravița a ținut un discurs despre „Stupărit,” ear *Ioan Marcu* învățătoriu în Bocșa montană a ținut o disertațiune despre „Atențiune.”

În adunarea generală din 1871 ținută în Caransebeș *Paul Chinez* pe atunci învățătoriu în Gavojdia, acum reposat, a ținut o disertațiune despre „industrie.” *Dimitrie Gaspar* învățătoriu pe atunci în Logoj, acum reposat, a ținut o disertațiune despre „Religiune.”

Ioan Marcu învățătoriu în Bocșa-montană a ținut o disertațiune intitulată „Cum poate învățătoriu să-și câștige iubirea și respectul la popor.”

În adunarea generală ținută în Caransebeș la an. 1872 s'a cetit o disertațiune a învățătoriuului *Ioan Simu* din Logoj „Despre educațiune și instrucțiune,” iar învățătoriuul *Ioan Marcu* a ținut o disertațiune, „Necesitatea și datorința de a ne cultiva limba.”

Afară de aceste disertațiuni s'a mai discutat ces-tiunea cărților școlare alegându-se trei comisiuni, una în Logoj, a doaua în Bocșa și a treia în Oravița, care studiind cărțile școlare de pe acel timp, au făcut propuneri și au recomandat reuniunii adoptarea cărților celor mai corespunzătoare pentru școalele noastre populare. Toate trei adunările ținute și amintite din primul period au fost bine cercetate, atât din partea învățătorilor, cât și din partea publicului nostru românesc; cu deosebire adunarea ținută în Caransebeș și cea din Bocșa, fiind onorate cu înalta prezență a fericitului Episcop *Ioan Popasu* au reeșit cu deplin succes, atât în partea didactică, cât și în cea materială și soțială; căci adunarea ținută în an. 1872 la Bocșa-montană cu numărul public românesc care a însoțit pe fericitul Episcop *Ioan Popasu* dela gara din Detta, de unde a venit la Bocșa pe trăsură, atingând protopopiatele Ciacovei, Vêrșetului și Oraviței în visitațiunea canonică făcută cu acea ocaziune, a rămas neștearsă din inimile învățătorilor și a poporului din acele părți. Nemuritoriuul Episcop în adunarea generală din Caransebeș a mai dăruit pe sama Reuniunii 100 fl. ear adunarea geaerală din Bocșa a distins-o prin o proprie disertațiune.

Averea Reuniunii cu finea periodului anilor 1870 până la 1872 a fost 1136 fl. 78 cr. O parte din competențele restante din acest period neîncăsându-se la timp și devenind neîncasavere au trebuit mai târziu să se șteargă.

Tot de pe acest period avem de a însemna și înființarea bibliotecii centrale a reuniunii.

Aceasta a fost vieața și starea Reuniunii din periodul înființării ei.

Espirând acest period de vieață a reuniunii de altcum un period de bun început și neluându-se dispozițiunile de lipsă pentru renoirea înscrierilor de membrii apoi ivindu-se necesitatea de o modificare radicală a statutelor, frumoasele speranțe ce legase învățătorimea de viitorul reuniunii s'au prefăcut în unele nedumeriri, care au înspirat temeri în o parte a membrilor.

Aceste temeri au provocat neînțelegeri, în urma cărora dezvoltarea reuniunii a stagnat în anii 1873 și 1874 când apoi earăș și-a luat cursul normal și anume constituindu-se în adunarea generală din 1875 ținută în Buziaș și mutându-și sediul dela Logoj la Bocșa-montană unde se află și azi, pe basa unui nou proiect de statute aprobat de venerabilul Consistoriu anul următoriu 1876 cu datul 14 Maiu sub Nr. 102 Ș.

În anul următoriu 1876 după un an nou de activitate pacinică și solidară intrunindu-se reuniunea în adunarea generală la Vêrșet auctoritățile politice nu ni-au conces a ținea adunarea pe baza statutelor aprobate de Consistoriu, până ce n'a documentat, că Reuniunea a avut dela început statute întărite de guvernul țerii.

(Va urma)

Prelegeri din teoria muzicii

făcute pentru elevii institutului pedagogic-teologic din
Caransebeș

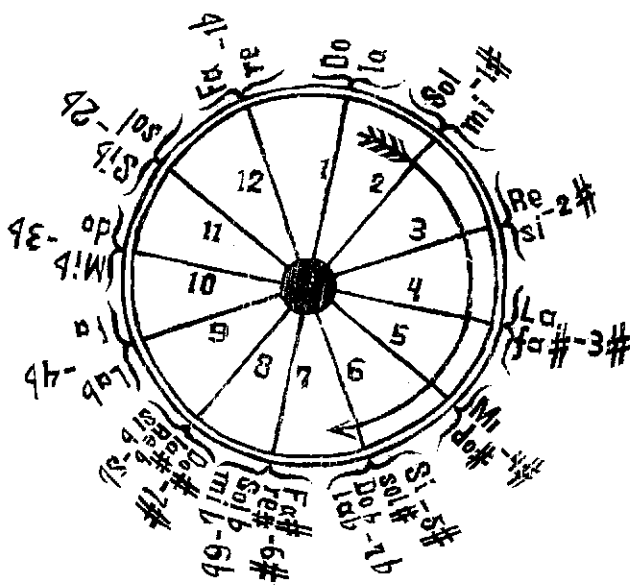
Tonalitate

Precum știm, scara diatonică constă din șapte diferite tonuri (în numire și înălțime). Aceste șapte tonuri le folosește componistul în diferite combinațiuni ca material pentru compunerea pieselor muzicale. Dacă se folosesc tonurile scării *do major*, atuncăa zicem, că compozițiunea este scrisă în tonalitatea *do major*, iar dacă se folosesc tonurile scării *la minor*, zicem, că e crisă în *la minor*.

Din aceasta rezultă că tonalitatea nu este alt ceva decât folosirea tonurilor unei scări diatonice în compozițiune.

Numirea tonalității se face ca și la scări, după tonul fundamental al scării diatonice. Din cauza că toate scările, atât majore cât și cele minore, se folosesc ca material pentru compunerea rezultă că sunt atâtea tonalități câte scări sânt. În sistemul tonurilor cunoaștem 12 tonuri, ce diferă în înălțime și numire. Pe fiecare dintre aceste tonuri putem construa scara majoră și minoră; prin urmare avem 12 tonalități majore și 12 minore. Cu schimbarea enarmonică obținem încă 6, la olaltă 30. Pentru a avea bună orientare asupra tonalităților, înșirăm aceste în cerceuri de quinte și quarte. La tonalități cu diez-uri socotim quintă (cinci tonuri

inclusive cel dintâiu) în sus, la tonalități cu be-molluri quartă (patru tonuri) în jos.

Explicare. Literile mari înseamnă tonalitățile majore, iar cele mici tonalitățile minore. Când începem cu tonalitatea do majoră și mergem îndepărtare de quintă în sus, sau quartă în jos, aflăm tonurile fundamentale ale tuturor tonalităților cu diez-uri; viceversa obținem tonurile fundamentale ale tonalităților cu be-molluri. Afară de aceasta vedem, că cu fie-care pas, quintă în sus sau quartă în jos, aflăm tot câte un diez mai mult; întors mergând căpătăm tot câte un be-moll mai mult. Pe lângă aceste mai observăm, că tonalitățile minore stau lângă cele majore cu egală signatură.

Precum am amintit, vorbind despre accidente, semnele accidentale se scriu la începutul unei compozițiuni sau lângă note singuraticice. În cazul dintâiu se numesc *signatura piesei*. Scopul de ce se scriu la începutul piesei este:

1. ne arată cari tonuri au se fie alterate;
2. ușurează scrierea, încât n'avem lipsă se le scriem separat lângă note singuraticice;
3. servește încâtva pentru cunoașterea tonalității în care este scrisă compozițiunea. Din cauza că tonalitățile sunt paralele, nu este destul pentru cunoașterea lor să ne uităm numai la signatură, ci pe lângă aceasta mai trebuie constatat, cu care tonuri s'au început, și mai ales cu care se sfârșește. Despre aceasta vom dobândi mai mare claritate în tractatul despre armonie.

Numirea tonurilor singulare în scară diatonică

Nu toate tonurile dintr'o scară au egală însemnătate, ci unele sunt mai mult, altele mai puțin caracteristice; de aceea fie-care ton are un nume deosebit. La tonurile cele mai caracteristice și totodată mai folosite în compozițiune aparțin tonul I,

V, IV, VII și VIII. Tonul prim se numește *Tonica*, al cincilea *dominantă*, al patrulea *subdominantă*, al șaptelea *ton conducătoare* sau *simțitor*, și al optălea se numește *octavă*. Tonul al treilea se numește *medianta alta*, al șaselea *medianta bassa* și sunt prin aceea caracteristice, că fac deosebire între tonalitățile *majore* și cele *minore* cu același nume. Tonul al doilea, fiind mai puțin caracteristic, nu are un nume așa de cunoscut ca celelalte, dar se numește *dominantă schimbătoare*.

(Va urma)

Varietăți

Asociațiunea națională aradană pentru cultura poporului român din Arad și provincă își va ținea adunarea generală Duminecă în 31 Decemvrie st. v. la 10 oare a. m. în localitatea sa din strada Zrinyi Nr. 4 (casa diecesană). Adunarea se va ținea de după următoarea programă: 1. Esmiterea unei comisiuni pentru invitarea P. S. S. domnului episcop Ioan Mețianu. 2. Deschiderea adun. gen. prin președintele. 3. Raportul general al direcțiunei. 4. Raportul general al cassariului asociațiunei. 5. Raportul general al bibliotecariului și economului. 6. Raport despre starea cabinetului de lectură. 7. Censurarea acestor rapoarte. 8. Propuneri și interpelări. 9. Dimisionarea direcțiunei. 10. Restaurarea biroului adun. generalii. 11. Restaurarea direcțiunei. 12. Încheierea prin președinte. — Arad, din ședința direcțiunei dela 9 Decemvrie n. 1895. — *Ioan Belez*, m. p. director. —

Petrecere de dans aranjază Damele române din Lipova, în favoarea copiilor săraci dela școlile române de acolo în 7/19 Ianuarie 1896 în sala Hotelului „Arhiducelui Iosif”. Pentru comitetul aranjatoriu: *Ecaterina Scala*, presidentă. *Elena V. Hamsea* casieră. Oferte și suprasolviri marimmoase, se primesc cu mulțămintă la adresa Doamnei casiere Elena V. Hamsea, în Lipova (Lippa) și se vor cuita pe caln ziaristică.

Din „Biblioteca pentru toți” au apărut: Nr. 26: *Duruy: Din biografiile oamenilor celebri*, traducție de Dimitrie Stancescu, volum care cuprinde biografiile celor mai mari oameni a lumii (litere, arte și științe). Acest volum se recomandă tuturor cetitorilor de oare-ce este singurul de acest fel la noi; ca înfățișare este unul din cele mai frumoase al Bibliotecii pentru toți, cuprinzând și 18 ilustrațiuni admirabil executate.

— Au apărut în editura librăriei Carol Müller: *Poesii de Ioan N. Roman*; poetul gingaș și delicat atât de căutat și atât de apreciat de toți cetitorii de gust, și-a adunat toate frumoasele sale producțiuni într-un volum, care a apărut acum de curând și căruia presa i-a făcut o călduroasă primire, justificată de valoarea operei literare a Dlui Roman. Volumul în elegantă ediție, cu 230 pagini, se vinde cu prețul numai de 1 leu.

Colindele crăciunului întocmit pentru școlarii, cari umblă la Crăciun cu „steaua” de Nicolae Ștefu învățătoriu în Arad. Prețul 10 cr.

Ermenentica biblică de Dr. Const. Chiricescu profesor la facultatea de teologie din București. Tipărită cu bine cuvântarea și spesele Prea Sântitului Episcop de Argeș D. D. Gherasim Timus, doctor în teologie și fost decan și prof. la facult. de teol. din București, 1895. Prețul 2 lei.

Dare de seamă și mulțămintă publică. (Continuare din Nrul trecut). Ion, Giță Borisan 10 cr., Dimitrie, Nicolae Borisan 10 cr., Mateiu, George Borisan 10 cr., Costa, Ion Borisan 5 cr., Iosif Bitea 20 cr., George Toni, Borisan 10 cr., George Damian 10 cr., Dimitrie Branescu 10 cr., Ilie Fomitescu 10 cr., Martin Gerga 10 cr., Ion German 1 cr., Costa Fomitescu 10 cr., Toma Fomitescu 10 cr., Vasilie Dumitru 5 cr., George, Floarea, Dimitrie Bobulescu 5 cr., Petru Mihai 10 cr., Nicolae Irmia 10 cr., Dumitru, Ion Irmia 10 cr., Ion Irmia 10 cr., Iacob Izvernariu 10 cr., Nicolae Izvernariu 10 cr., Pavel Capacian 10 cr., George Cristoi 10 cr., Francisc Maldet 20 cr., George Manescu, 10 cr., Nicolae Marișescu 10 cr., Moise Marișesu 10 cr., Mateiu, Nicolae Marișescu 10 cr., Vasilie Moldovan 20 cr., Ion Marta 10 cr., George, Petru Oravicean 10 cr., Maria Munteanu 12 cr., Alexandru Oravicean 10 cr., Alexa Oravician 10 cr., Sofronie Oravician 05 cr., Vasilie Oravician senior 10 cr., Alexa Perian junior 10 cr., Ion Barcia-Velu 10 cr., Ion, Costa Barcian 10 cr., Ion, Costa Ratza 10 cr., Ion Lapescu 10 cr., Giță Ratza 05 cr., Costa Retezan 20 cr., Mihail Roșianu 10 cr., Vasilie Runcan 10 cr., George, Nicolae Runcan 10 cr., Dumitru Surlia 05 cr., Petru Roșian 10 cr., Ion Jurescu 15 cr., George Brata 10 cr., Constantin Sporia 10 cr., Mihai, Nistor Schinteie 05 cr., Mihaiu, Nicolae Schinteia 05 cr., Toma Balian 05 cr., Petru Sêrbu 10 cr., Petru, Giță Muntean 10 cr., Ion Telescu 10 cr., Radu Tismonar 10 cr., Petru Tismonar 10 cr., Iosim Orbulescu 05 cr., Ion Ungurean 10 cr., Stefan Balian 10 cr., Toma Conisatu 10 cr., *Dela lucrătorii diferite brange din Anina:* Ianês Gimboșa 50 cr., Ioan Neuwirth 10 cr., Lorint Polk 20 cr., Vasilie Banuți 1 fl. Ion Sorotin 20 cr., Rusalin Rus 20 cr., Iosif Manisac 10 cr., Francisc Smit 10 cr., Blaubusak 10 cr., Ioan Knesnik 10 cr., Gotthard Schibik 10 cr., Francisc Stöckl 10 cr., N. Losonczy 25 cr., Eugelbert 10 cr., Paul Rugan 10 cr., Ioan Ientner 20 cr., Mihai Stoican 20 cr., Sivanic 10 cr., Sicora 20 cr., Beschlik 10 cr., Rusgerski 05 cr., Elisabeta Hațegan 20 cr., Maria Beter 10 cr., Ion Iacobescu 10 cr., Constantin Bernaz 20 cr., Dimitrie Lustig 10 cr., Ludovic Krainer 10 cr., Andreiu Moser 10 cr., Carol Gido 10 cr., Carl Zöching 05

cr., Dimitrie Mila 10 cr., Mateiu Cioc 10 cr., Antonie Argalas 10 cr., M. Barts 10 cr., Herman Berian 10 cr., Berger M. 05 cr., Birt M. 10 cr., M. Brello 10 cr., M. Krist 10 cr., M. Denk 10 cr., M. Dvorzsák 05 cr., M. Eisler 05 cr., M. Francste 09 cr., Rudolf Gido 10 cr., Francisc Ianicec 10 cr., Petru Gereu 05 cr., Carol Lisi 05 cr., Walburg Messner 10 cr., Andreiu Mosser 20 cr., Cuzma Giotoia 10 cr., Stefan Petz 05 cr., Iosif Pipal 05 cr., M. Pits 10 cr., M. Pifel 10 cr., Ioan M. 10 cr., Ernest Salomon 10 cr., Francisc Skalo 20 cr., Ladislau Stocker 10 cr. (Va urma)

Concurs

În Săn-Miclăușul-mare, Comitatul Torontalului, devenind la școala confesională gr. or. română postul de învățătoriu vacant, pe acesta se publică concurs cu ziua de alegere pe Duminecă, după S.-Botez al Domnului, 7/19 Ianuarie 1896.

Emolumente :

- În bani gata 350 fl.
- Cortel în natură cu 3 odăi, cuină, cămară și șopru; — apoi grădină de legumi intra- și estravilană.
- Un juger de pământ de arătură.
- 2 orgii lemne de foc pentru sine.

Dela competenți se pretind :

- Cualificațiune cu examen din limba magiară și cunoascerea acesteia în vorbire și scriere.
- Adeverință dela Inspectorul școlariu competente despre servițiu, desteritate și diligență, apoi purtarea morală de până acum.
- Presentare în persoană, ca învățătorii să-și arăte desteritatea în cele rituale.
- Alesul e deobligat a propune și în școala de repetițiune și a susținea într'o strană cântările rituale.

Recursele adresate Comitetului parohial se espedeze pe adresa subsămnatului până în 6/18 Ianuarie 1896 la Nagy-Szent-Miklós (Torontál).

Săn-Miclăușul-mare, în 12/24 Decemvrie 1895.

Svetoniu Petroviciu,

[100] 1—3

paroh vicariu-protopop. ca președ. comitetului parohial.

Concurs

Conform ordinațiunei Ven. Consistoriu diecesan din 22 Noemvrie Nr. 3435 B. ex 1895, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în Foaia diecesană, pentru întregirea definitivă a postului de paroh, în parohia de clasa a II-a din comuna Tievaniul-mic, protopresbiteratul Oraviței, comitatul Caraș-Severin.

Emolumentele sunt:

- O sesiune parohială constătătoare din 30 de jug. de pământ.
- Un intravilan și estravilan parochial de câte 800 stênjeni. □
- Stola usitată dela 250 de case.

Cei-ce doresc a ocupa acest post și au cualificațiunea recerută, au să-și substearnă recursesle instruate conform statutului organic bisericesc și a regulamentului pentru

parohii adresate comitetului parohial gr. or. rom. din Ticvaniu-mic prea on. oficiu protopresbiteral gr. or. rom. din Oravița-montană.

Recurenții sunt poftiți a se prezenta în vre-o duminică sau sâmbătă în sf. biserică, spre a-și arăta dexteritatea în cântare și oratorie.

Ticvaniu-mic din ședința comitetului parohial gr. or. rom. ținută la 11 Decembrie 1895. 1—3 [101]

Ioan Milovan
președinte comitetului
parohial.

Ioan Drinca
notariu comitetului
parohial.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de învățătoriu dela clasa doaua a școlii confesionale gr. or. din **Retișor** se escrie concurs en termin de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în Foaia diecesană.

Emolumentele sunt:

1. Salariul în bani gata 400 fl.
2. Paușal scripturistic 10 fl.
3. Pentru conferințele învățătoresci 10 fl.
4. Pentru adunarea generală 5. fl.
5. Un juger și 400 □ pământ de arătură.
6. Cortel liber cu grădină de legumi.
7. Dela înmormântări, unde va fi poftit 30 cr.

Reflectanții vor trimite recursele lor, ajustate cu documentele prescrise și adresate comitetului parohial, oficiului protopresbiteral al Vêrșeșului în Srediștea-mică, via Vêrșeș, și se vor prezenta în atare Duminică sau sâmbătă în s. biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Preferiți vor fi cari pre lângă testimoniu cu calcul general bun vor putea conduce un cor vocal.

Alesul are să se mute în comună pe spesele sale.

[102] 1—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu oficiul protopresbiteral.

Concurs

Conform ordinațiunei consistoriale 18 August a. c. Nr. 2421 șc. se escrie concurs pentru ocuparea postului învățătoresc dela școala confesională gr. or. română din **Vucova** protopresb. Buziașului, cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană.”

Emolumentele sunt:

1. Salariu în bani gata 190 fl. 40 cr.
2. 12 Hl. și 40 litre de grâu.
3. 12 Hl. și 40 litre de cucuruz.
4. 3 jugere 913 st. □ de pământ.
5. Cortel liber cu grădină întravilană.
6. Dela înmormântări unde va participa 20 cr.
7. Paușal pentru scripturistica 4 fl.
8. Paușal pentru participarea la conferințele învățătoresci 8 fl.

9. Trăsuri de a aduce învățătorului 16 metri de lemne.

Pentru încălzirea școlii îngrijește comuna bisericească.

Recurenții cualificați sunt avisați, ca recursele lor ajustate cu documentele prescrise și adresate comitetului parohial să le subștearnă adm. protopresb. Aureliu Drăgan în Ghilad per Csákova având dênșii a se prezenta în s. biserică în vre-o Duminică sau sâmbătă, dar nu în ziua alegerii.

Cei ce cunosc misica vocală și instrumentală vor fi preferiți, cu scopul de a instrua și conduce corul vocal.

Vucova din ședința comitet. parohial ținută la 5 Noembrie 1895.

[98] 2—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Aureliu Drăgan* adm. protopresb.

Concurs

În conformitate cu ordinațiunea Ven. Consistoriu diecesan ddo 17 Noembrie a. c. Nru 3382 Șc. se escrie concurs pentru ocuparea postului de învățătoriu la școala confesională gr. ort. rom. din **Valeaboului**, protopresbiteratul Caransebeșului cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumente:

1. Salariu în bani gata 300 fl. cu prospect de a se înmulți dacă alesul va dovedi purtare bună și sporiu în învățământ.
2. Pentru scripturistica 12 fl.
3. Pentru conferințe 15 fl.
4. Pentru cantorat la înmormântări 12 fl.
5. Două jugere de pământ arătoriu cu venit de 20 fl.
6. Cortel natural și grădină de legumi.
7. Lemne de foc 10 stêngeți și anume: 6 pentru învățătoriu și 4 pentru școală.

Recurenții au să dovedească cualificație și pracsă pedagogică. Cei ce cunosc musica vocală și instrumentală vor fi preferiți. Alesul învățătoriu va avea să respecte și alte condițiuni speciale statorite de comitet. Recursele să se trimeată la protopresbiterul tractual în Caransebeș.

Valeaboului, din ședința comitetului parohial ținută la 26 Noembrie 1895 c. v. 3—3 [94]

Valeriu Nicolaeviciu

preot ca președ. comit. paroh.

Grigorie Lața

not. com. par.

În conțelegere cu mine *Andrieu Ghidiu* protopresbiter.

Licitațiune minuendă

Pre hasa înviiințării Ven. Consistoriu diecesan din 9-lea Noembrie a. c. Nr. 3383 B. se escrie licitațiune minuendă pentru astrucarea casei bisericii gr. ort. rom. din comuna Valeaboului cu tinichea neagră cu prețiu del esclămare 605 fl. 90 cr.

Licitațiunea să va ținea în 27-lea Decembre st. vechiu a. c. în edificiul școlii gr. ort. rom. din loc.

Reflectanții vor avea a depune vadiul de 10 % în bani ori hârtii de valoare la începutul licitațiunii.

Planul și specificațiunile de spese și măsuri se pot vedea ori când la oficiul parohial. 3 3 [96]
Valeaboului la 29 Noembre 1895.

Valeriu Nicolaeviciu
preot ca președ. com. paroch.

Grigore Lața
inv. uot. com. parochial.

Concurs

Pe baza ordinațiunii Venerabilului Consistoriu diecesan ddo 3 Faur a. c. Nr. 147 B. se escrie concurs pentru întregirea definitivă a parohiei gr. or. rom. de clasa II-a din comuna Dubos, protopresbiteratul Buziașului, comitatul Timiș, cu termen de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană.”

Emolumentele sunt:

1. O sesiune parohială.
2. Două plățuri intravilane.
3. Stola și birul usuat.

Recurenții cualificați sunt avisați, ca recursele lor ajustate cu documentele prescrise, și adresate comitetului parohial, se le subștearnă administratorului protopresbiteral Aureliu Dragan în Ghilad per Csákova, având dênșii a se presenta cu scirea aceluiaș administratorului protopresbiteral în biserica locală în vre-o Duminecă sau sêrbătoare.

Dubos, din ședința comitetului parohial ținută în 25 Octomvrie 1895.

[97] 3—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine Aureliu Dragan adm. protop.

Concurs

Conform ordinațiunii consistoriale ddo 11 Noemvrie a. c. Nru 2146 Șc. se escrie concurs pentru ocuparea postului învățătoresc la școala confesională gr. or. rom. din comuna Ezeriș, cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană.”

Emolumentele sunt:

1. Salariu în bani gata 400 fl.
2. Cuartir cu grădină de 800□ st.
3. Livada de 2 jugere fênaț cu un venit anual curat de 60 fl.
4. Pentru lemne, din cari are a se încălzi sala de învățământ 32 fl.
5. Pentru scripturistică 5 fl.
6. Pentru conferințe și adunavea generală, dacă va participa 10 fl.
7. Dela înmormântări, unde va fi poftit 50 cr.

Învățătorul este îndatorat a purta cantoratul în s. biserică. Deci reflectanții sunt poftiți a se presenta în o Duminecă sau sêrbătoare în s. biserică spre a-și arêta desteritatea în cele rituale.

→ Recursele se se trimită Prea On. Oficiu protopresbiteral în Bocșa-montană,

Ezeriș, din ședința comitetului parohial ținută în 21 Noemvrie 1895. 3—3 [93]

Mihaiu Ieremia
președ. com. par.

Ioachim Jurca
not. com. paroh.

În conțelegere cu mine Maxim Popoviciu protop. tract.

Înșciințare!

Depoul de bere A. Dreher „Steinbruch“.

Oferez:

1 Butoiu à 25 litre	Königsbier	4.10
1 „ „ 25 „	Kronenbier (à la Pilsen)	4.80
1 Ladă 36 Sticle à $\frac{7}{10}$	Königsbier	4.68
1 „ 36 „ à $\frac{7}{10}$	Kronenbier (à la Pilsen)	5.28

la care prețuri darea de consum 1 fl. 25 cr. după 25 litre nu e socotită.

[95] 3—3

Vêduva Diemer.

Din incidentul apropierii

sêrbătorilor Crêciunului

am onoare a atrage atențiunea on. public din loc și prejur asupra escelentelor produse din confetăria mea.

Îmi permit în deosebi a atrage aceasta atențiune din considerarea, că deoarece mi-a succedat a dobândi pentru confetăria mea pe una dintre cele mai bune puteri din confetaria „Kugler“ din capitală, sunt în plăcuta poziție a corespunde pretensiunilor excuizite.

Toate articliile aparținătoare acestei brange se produc după cea mai noauă metodă și din cea mai bună calitate.

Rog on. public se mă onoreze cu comande cât mai dese.

Cu distinsă stimă

G. Imbronoviciu,

propr. de confetarie.

[99] 2—3

